

SEMINA LONČAR

RETROSPEKTIVA STANJA LJUDSKIH PRAVA U HRVATSKOJ KROZ ZAKONODAVNU SUDSKU PRAKSU, S OSVRTOM NA PRAVA MANJINA

Sažetak: Referat je rezultat istraživanja, analiza i prakse koju je provodio CERD u svom osamnaestogodišnjem radu, u borbi za direktnu zaštitu ljudskih prava i prava etničkih manjina, te nastojanjima da javnosti na osnovu činjenica i istinitih ljudskih sudbina, predviđaju stvarne namjere jedne nacionalističke politike koja se okomila na nemoćne i na nezaštićene, a samo zato jer su druge vjere, nacije, ili političkog uvjerenja.

Cilj je da se kroz retrospektivu o stanju ljudskih prava u Hrvatskoj kroz zakonodavstvo i sudske praksu sa osvrtom na prava manjina – sagledaju posljedice tranzicije jugoslavenskog društva i ratova, ljudske tragedije i patnje, a kao pouka za budućnost i obnovu mostova povjerenja među ljudima i narodima, koja na Balkanu, na žalost, prema mjerilima svjetskih kreatora i moćnika, a podržana od domaćih nacionalističkih politika, još nije dovršena.

Ključne riječi: ljudska i prava manjina, tranzicija, diskriminacija, zakoni, sudska praksa, etničko čišćenje.

1. UVOD

Početkom 90-tih svjedoci smo vala međuetničke mržnje, konflikata, netrpeljivosti, početaka progona nepodobnih, otkazima na poslu, izbacivanju na tisuće stanara iz njihovih stanova, prozivanjem i stigmatiziranjem kroz medije, prinudnim pokrštavanjima djece ... a sve potpomognuto medijskim linčem, zapjenjenim katoličkim klerom, šutnjom hrvatske ineteligencije i pobjom militantne desnice na izborima.

Bila je to uvertira u, iz inozemstva a u uz pomoć domaćih profi-nacionalista, pripremani rat i zacrtane političke ciljeve:

- pretvorba društvenog vlasništva, tvornica i punih fondova u vlasništvo odabranih bliskih podzemlju, kriminalu i terorizmu
- tzv. humano preseljenje odnosno oslobađanje Hrvatske od njenih vlastitih građana: Srba, obitelji mješanih brakova, nehrvata i nepodobnih Hrvata.

- pretvorba civilizacijskih vrijednosti u matricu vrijednosti gdje su na cijeni dobili nemoral, kriminalno podzemlje, fašizam i primitivizam – kao oblik ne samo prihvatljivog, već i poželjnog ponašanja, koje garantira uspon do materijalnog bogaćenja i moći, a sve pod krinkom obrane nacionalnih interesa.

Hrvatski sudovi su dovršili i još danas potihov dovršavaju taj projekt: pa sve one koji su se uspjeli othrvati progonima i deportacijama, oružanim upadima u stanove, zlostavljanjima, premlaćivanjima, odvođenjima u konclogore poput splitske „Lore“, šibenskih „Kulina“ i drugih logora po gradovima Hrvatske ... iseljava se administrativnim putem, tj sudskim presudama o otkazivanju stanarskih prava i deložacijama iz stanova.

Da se radilo o sustavnom i planiranom etničkom čišćenju ali i čišćenju svih nepodobnih govor i analiza suđenja i donesenih presuda koju smo proveli na nekim od hrvatskih sudova: Zadar, Zagreb, Samobor, Stari Grad, Ploče, Šibenik, Sinj, Osijek, Split.

Sudovi u Hrvatskoj jedini su sudovi na prostoru bivše SFRJ koji su otkazivali stanarska prava i protjerivali zakonske stanare iz njihovih stanova. Ovlaštena međunarodna zajednica je sprečavanju deportacija bila nepripremljena, ili se samo pravila nevješta.

Svim promatranim sudovima zajedničko je bilo: da brzo usvajaju tužbe MORH-a ili MUP-a (koji su se inače jednostrano proglašili vlasnicima imovine savezne države), da su parnice trajale svega nekoliko sati, da tuženi stanari nisu ni sudjelovali u tim suđenjima, da im je sud nezakonito postavljao staratelje za poseban slučaj koji su navodno trebali štititi prava i interesu tuženih a koji nisu ni poznavali tužene niti okolnosti koje im se stavljuju na teret; stanarska prava su im otkazivana po čl.99 Zakona o stambenim odnosima jer su navondo svoje stanove prestali trajno koristiti, tj. neopravdano su iz stanova izbivali duže od 6 mjeseci, te po čl. 102 a (Šeksov članak) zbog navodnog neprijateljskog djelovanja protiv RH.

To što se krivnja po čl. 102 a mogla eventualno dokazivati isključivo i samo u kaznenom a ne stanarskom parničnom postupku hrvatske zakonodavce kao ni sudove to nije zabrinjavalo, jer bilo je bitno brzo i efikasno legalizirati nasilne i bespravne deložacije koje su pripadnici ZNG, HV, ili MUP-a nasilno provodili izbacujući čitave obitelji iz njihovih domova i stanova, tj oslobađajući tuđe stambene kvadrate od njihovih stanara i vlasnika. Sudove nije ni malo smetalo što vode diskriminirajuće postupke, što su bili dužni zastati sa parnicama dok tuženi ne budu dostupni sudu, što se mirnodopski zakoni ne mogu primjenjivati u izvarednim stanjima i u doba rata.

Velik dio stanara koji su izbačeni iz svojih stanova, još 1991. i 1992. su pokretali parnice pred sudovima ili upravne postupke pred nadležnim upravnim tijelima radi zaštite svog posjeda, pa su čak sudovi i donosili odluke u njihovu korist, međutim političkom smjenom sudaca koji nisu pristali na projekt rasističke Hrvatske, zaustavljene su provedbe svih tih pravomoćnih odluka o povratu stanara u posjed njihovih stanova.

Bilo je i sudova kao npr u Osijeku, koji je tuženome čak za staratelja za poseban slučaj postavljao osobe koje su im protupravno provalile u stan. Ne samo da se tu radilo o sukobu intresa, već se provalnika i kriminalca nagrađuje jer je provalom u tuđe zaštitio hrvatski nacionalni interesi.

Međutim i danas se još uvijek vode nedovršene parnice radi otkaza stanarskog prava, jer su ipak suci ili progledali, ili ih je na to prislila međunarodna zajednica.

I kad se moglo očekivati dovršenje ove sramotne epizode u povijesti hrvatskog sudstva za one koji su imali tu sreću da im još nisu pravomoćno otkazana stanarska prava – na braniku tzv hrvatskih nacionalnih interesa ostali su općinski državni tužitelji koji se grčevito i dan danas, 15 godina poslije, ustrajno bore da dovrše „posao“, pa i dalje ustraju na tužbama i podnošenju pravnih lijekova protiv presuda kojima se sve češće njihove tužbe odbijaju kao neutemeljene.

2. ZAKONODAVSTVO U SLUŽBI ETNIČKOG ČIŠĆENJA

Hrvatski Sabor je već početkom 90-tih počeo mjenjati zakone kojima se reguliraju materijalna, vlasnička i statusna prava građana, uperenih isključivo na ciljane grupacije; Srbe, mješane i politički nepodobne.

– *Zakon o stanarskim odnosima*, uvođenjem članaka 102 A (neprijateljsko djelovanje protiv RH, bez obaveze dokazivanja u posebnom kaznenom postupku)

– *Zakon o otkupu stanova* u društvenom vlasništvu – uvođenjem kratkih rokova od 30 dana za podnošenje zahtijeva za otkup, obavezom osobne i neposredne predaje zahtijeva, popratnom originalnom dokumentacijom koju je trebalo ishoditi u mjestima rođenja svih članova obitelji, obavezom da imaju predmetni stan u svom posjedu, da se ne vodi krivični postupak za djela uperena protiv RH i slično

– *Zakon o obaveznim odnosima*, ukidanjem čl. 180 kojim je regulirana odgovornost RH za štete pričinjene terorizmom (nakon „oluje“ i paljenja preko 28.000 stambenih kuća, a samo kako oštećeni ne bi mogli naplatiti štetu od države)

– *Zakon o državljanstvu*, o osobnim iskaznicama, i putnim ispravama, o prebivalištu – ukidanjem već do tada stečenih statusnih građanskih prava

– *Zakon o staroj devzinoj štednji*, po kojem samo hrvatski državljanini mogu podići štednju

– *Zakon o likvidacijskom postupku* pravnih osoba (mnogi su Srbi imali firme, poslovnu imovinu, potraživanja i novac na žiro računama – zakonom je bilo dopušteno proglašiti likvidaciju bez sudjelovanja vlasnika u tom postupku, a na kraju bi se sva zatečena imovina zapljenila kao kompenzacija za troškove vođenja postupka)

– *Zakon o sudskim tarifama* – kojim su tarife porasle 10 puta više, pa su samo bogati mogli ulaziti u sudske sporove radi zaštite svojih prava i interesa

– *Zakon o obnovi*, koji je bio restriktivan (kuća je trebala biti katastarski uplanjena, sudski uknjižena, bez tereta, i vlasništvo 1/1, vlasnik je morao imati prijavljeno prebivalište na kući za koju je tražio obnovu, a policija je imala diskreciono pravo da to ospori) – pa je od njih 28.000 pravo na obnovu stekla tek jedna četrtina

– *Zakon o pretvorbi i privatizaciji* – upis dionica bio je ograničenog roka, pa mnogi protjerani građani, ili ono koji nisu uspjeli dobiti hrv. državljanstvo nisu imali pravo otkupiti dionice niti sudjelovati u raspodjeli polodova svog dugogodišnjeg rada

– *Zakon o vlasništvu* – kojim je dat značaj instituta dospjelosti i izvlašćenja, upisa u zemljišne knjige (iako krivotvorinama) pa je izvorni vlasnik mogao lako ostati bez svog vlasništva

– *Zakon o oduzimanju privatne imovine* i davanje na privremeno korištenje trećim osobama – 7.000 kuća koje se nije stiglo popaliti mjesne su vlasti davale raznim useljenicima, doseljenicima i hrvatskim izbjeglicama po zanimanju. I danas vlasnici vode sporove radi povrata imovine. Međutim i kad dobije postupak, sud neradio iseljava Hrvate, i uvijek traži razlog da ne izvrši vlastitu presudu.

To su bile bitne zakonske izmjene, kako bi se otimačana, pljačka i protjerivanja – i ozakonile.

2.1 Državni scenarij etničkih deportacija i oduzimanja imovine

Dakle, sistem deportacija i oduzimanja stanarskih prava tekao je po scenariju:

- Načelnici policije daju naloge Elektropoduzećima¹, telekomu, vodovodu – da isključe struju i telefone u označenim stanovima uz naznaku da se radi o petekolonašima (načelnik splitske policije Bobanac)²
- žuti mediji poput ST-a denunciraju mnoge ugledne građane Splita, objavljaju im adrese stanovanja, imena članova obitelji, registracijske oznake vozila, poduzeća u kojima rade... označavajući ih neprijateljima, snajperistima, teroristima ili kako ih se tada i još uvijek danas oslovljavalo sa „četnicima“, nakon čega kreće ulični linč i događanja „kristalnih noći“ (u Zadru je minirano i do temelja porušeno 500 kuća; a u Splitu je bilo prema pisanku Slobodne Dalmacije preko 1160 eksplozija nad automobilima, radnjama, kućama, stanovima u vlasništvu nehrvata),
- učestale noćne telefonske prijetnje, poruke ipisane na vratima stana i po poštanskim sandučićima, prijeteća nepotpisana pisma, dočekuše oko zgrade, policijska privođenja na info razgovore u postaje ukrašene slikama ustaše Ante Pavelića
- na poslu im se rade razne smicalice, podmetanja³, degradira im se radno mjesto i plaće, prisiljava da ponizno potpisuju lojalnost državi na ulazima u poduzećima, svrstava ih se u nacionalne korpuze prema prezimenima, mjestima rođenja
- diskriminira ih se na svakom koraku, na poslu, djecu po školama, a čak i u vrtićima gdje civilne tete zamjenjuju one iz klera u crnim odorama
- provalaže im se u stanove dok su na poslu⁴ ili u kupovini, ili čak i za vrijeme njihova boravka, maltretira, premašuje, na ulici hapsi, odvodi ih se u „Loru“, izbacuje na ulicu onako gole i bose u pidžamama a njihovi se stanovi zauzimaju, uz oznake na vratima „zauzeto hrvat“.

Stanari nemaju nikakvu zaštitu, jedino im preostaje da pokrenu tužbe radi ometanja posjeda i to najčešće samouko jer tada se na prste jedne ruke moglo pobrojati odvjetnike koji su ih htjeli zastupati (dok su npr. za razvode mješanih brakova odvjetnici putem novinskih oglasa nudili besplatne usluge!).

¹ Prilog 1.

² Prilog 2

³ Prilog 3.

⁴ Prilog 4.

Čim bi stanari pokrenuli tužbe protiv bespravnih okupatora njihovih stanova, MORH, tj. MUP bi pokretali tužbe protiv stanara sa ciljem otkazivanja im stanarskih prava jer su navodno stanove „napustali“ i prestali trajno koristiti. Sud umjesto da ad hoc i po hitnoj proceduri pruži posjedovnu zaštitu stanarima, rješava tužbe MORH-a koje završavaju otkazima stanarskih prava.

Koliko su suci bili odani političkom sustavu, o njima samima i o sustavu govori sadržaj tih sudskih presuda. Ali i naglo poskupljenje odvjetničkih tarifa i sudskih troškova bilo je ciljano, jer su Srbi i drugi obespravljeni, njih na desteku tisuća, bili gotovo jedine stranke u sudskim postupcima.

Podobni Hrvati nisu ni trebali sudskim putem ostvarivati svoje interese, oni su ih sami uzimali, jer ulica je bila njihov zakon.

Međutim spretna država uvijek im je postavljala nove prepreke: kad ih nije obeshrabrla visokim sudskim troškovima, onda je pribjegla promjeni i ukidanju zakona, prilagođavala ih i adaptirala kako bi im prava dodatno reducirala, uvjetovala pa čak u potpunosti i protuustavno ukidala.

I na kraju, ipak treba u hrvatskom društvu otvoriti javnu rapravu, ne politikantsku, već na bazi činjenica: o priordi, uzrocima, ciljevima i posljedicima prošloga rata. Nadam se da će to prije nego što stasaju nove generacije ratnika koje sustavno mržnjom hrane školski udžbenici, početi istraživati i evaluirati hrvatski intelektualci i civilno društvo.

3. SUDSTVO U SLUŽBI LEGALIZACIJE ETNIČKOG ČIŠĆENJA, ODUZIMANJA IMOVINE I MATERIJALNIH DOBARA

Sudovi na području pod hrvatskom vlašću su otkazali 25.000 stanarskih prava u isto toliko parnica, koje su završavale za svega par mjeseci, i u kojima tuženi stanari nisu ni sudjelovali, niti znali da je protiv njih pokreneut postupak. Presude su bile obični pamfleti, ali kojima su stanari razvlašteni stečenih stanarskih prava, koja su za sve gradane SFRJ, bila jednaka, neotuđiva i trajna.

Primjeri sudskih presuda:

3.1. Općinski sud u Zadru

Slučaj **JOVANA i LJUBICE ALEKSIĆ**, srpske nacionalnosti, protiv kojih je MORH još 1994 podigao tužbu radi otkaza stanarskog prava, jer je obitelj izbivala iz stana za potrebe lječenja koje je otpočelo daleko prije rata. Postupak je pravomoćno završen. Obitelj je uspjela provaliti i uz batine vratiti posjed svoga stana. No čeka sada deložaciju.

Izvaci iz sadržaja i toka parnice

Sud nije priznao bolest ni lječenje kao stanje na koje tuženi nisu mogli utjecati, pa im spočitava:

„...da su u jeku najžećih bombradiranja napustili Zadar... da su stan napustili u **kritično vrijeme**...da medicinska dokumentacija nije pravni razlog za nekorištenje stana... da su se

bez dileme oboljenja na koje se tuženici pozivaju mogla liječiti bilo gdje u Hrvatskoj... a da su imali volju da su se mogli vratiti ali da nisu ni pokušavali, pa da su time, preuzeli rizik gubitka st. prava...“

Osobito je znakovita interpretacija suda kako im stavlja na teret što nisu predvidjeli tok i trajanje rata:

„... da je u vrijeme kad su tuženici otišli iz stana postojao čl. 99. st.1. ZSO-a, a za što su tuženici mogli i trebali znati kad su sebi **priuštili luksuz** da kroz toliko vremena budu odsutni iz Zadra....“

Kao da su tuženici bili dužni unaprijed znati kad će se donjeti uredba o režimu prelaska granice, do kada će biti zapriječene komunikacije i do kada će trajati rat.

3.2. OPĆINSKI SUD U SAMOBORU

Slučaj obitelji BRANKA BABIĆA (srpske nac.) i **LINDE BABIĆ JOHNSON** (hrvatske nac.) oboje sa nekad prebivalištem u Samoboru, a sada u statusu izbjeglica u Njemačkoj. Nakon što je na njih na ulazu u stan ispaljen šanzer metaka, bili su prisiljeni tu istu noć sa djetetom napustiti svoj dom i Hrvatsku. **U stan im je provaljeno, a sud im je otka-zao stanarsko pravo.** Prethodno je Branko u svom poduzeću, iako priznati stručnjak, inovator i inžinjer, dobio otkaz (najprije je degradiran na radno mjesto običnog fizičkog radnika, pa na čekanje, a kao razlog otkaza navodi se da se po rješenju o prekidu čekanja nije na vrijeme javio u poduzeće; rješenje o prekidu Branku nije uručeno, nego je isto obešeno o oglasnu ploču unutar poduzeća, koje je Branku bilo nedostupno).

I danas je obitelj u statusu izbjeglica. Branko je pokrenuo sudske postupke, izložio se troškovima – ali je sve izgubio, a što je potvrđio Ustavni sud RH, i na kraju i sam sluganski Evropski sud za ljudska prava, koji je praktički dovršio projekt etničkog čišćenja i razbio iluzije tisuća žrtava hrvatskog nacionalizma.

3.3. OPĆINSKI SUD u STAROM GRADU (otok Hvar)

Slučaj: obitelj CIJUK Dušan (srpske nac.) i Cijuk Mirjana (hrvatske nac.) iz Hvara.

Dušana, koji je bio policijac na otoku Hvaru, rat je zatekao u Lici dok je provodio godišnji odmor i pomagao staroj majci. Nije se mogao vratiti, što zbog prijetnji, a što zbog zapriječenih komunikacija, supruga i djeca u malom otočkom mjestu doživljavali su maltretiranja i ponižavanja od strane mještana, postali su izolirani. Općinski sud odmah pokreće parnicu radi otkaza stanarskog prava po čl. 102-a ZSO-a, koja traje 14 godina, 4 puta je sud pokušao iseliti obitelj iz garsonjere, ali uz pomoć CERD stan je obranjen.

Dušana je sud u Karlovcu u odsutnosti osudio za ratni zločin. Abolicijom je oslobođen – ali mu se oduzeta materijalna prava nisu vratila, niti je primio kakvo obeštećenje za povredu časti i ugleda.

Dražava mu je odbila obnoviti miniranu kuću u Lici, jer je imao prebivalište na stanu u Hvaru (nad kojim mu je otkazano stanarsko pravo !)

3.4. OPĆINSKI SUD u SINJU

Slučaj Dušana Kranjac-Đapić i Desanke Kranjac

– Općinski sud u Sinju, je 1996. po tužbi MORH-a protiv tuženih Dušana (srp. nac.) i Desanke (hrv. nac.), bez sudjelovanja tuženih u postupku, otkazao im stanarsko pravo na stanu u Sinju, kojeg je dobio od JNA gdje je radio kao liječnik radiolog u Vojnoj bolnici u Splitu

– **Razlozi zbog kojih je obitelj bila prisiljena iseliti** (*pismo dr Dušana Đapić-Kranjac upućeno sudu i sinjskoj policiji 25.4.2002*):

“... Dana 17.9.91. dok sam bio na radnom mjestu obavljajući posao rendgenologa u Vojnoj Bolnici Split, upali su pripadnici hrv. vojske (tada su to bile ZNG) naoružani, prijetili da će me likvidirati, svezali me i izjavili da sam uhapšen jer da radim pritiv RH, izveli su me ispred zgrade bolnice, tamo me držali uza zid 5-6 sati, za to vrijeme su me tukli, maltretirali, udarali čizmama po leđima, kasnije su me pustili i rekli da se gubim. Pobjegao sam na Blatine, tamo sam se skrивao 2 dana kod prijatelja u jednom stanu. Odlučio sam pobjeći iz Hrvatske, ilegalno preći granicu da spasim glavu (da ne prođem kao i dr. Parpura, jer tada se nije znalo tko može preživjeti, iako sam ja liječnik, a ne vojnik JNA). Tako sam se 19.9.91. u namjeri da pređem granicu zatekao na graničnom prelazu kod Kamenskog, tu sam uhapšen i sproveden u zatvor u Trilj (to se tako nazivalo), od tamo u zatvor u Sinj, tamo sam u podrumu u mračnoj i vlažnoj izbi proveo nekoliko dana, dobio sam svrab, ponudili su mi neki papir da potpišem, a što nisam ni gledao, pristajao sam na sve uvjete jer sam se bojao za suprugu Desanku i maloljetnu djecu koji su ostali u Sinju, potpisao sam a ne znam ni što, tada su me premjestili u policijsku zgradu u podrum, tamo sam proveo kratko vrijeme i pušten sam sa porukom da bježim preko granice jer bi me inače likvidirali. Nakon toga sam pješice došao do granice i pobjegao, uglavnom sam stalno pješacio i sjećam se da sam danima i danima išao preko BiH, na kraju sam stigao u Beograd.

Po dolasku dugo sam se liječio na VMA od kožne bolesti dobijene u sinjskom zatvoru i pretpjelog straha...

Osim oduzimanja stana, već u jesen 1991. im je minirana novouređena kuća pored Trogira, nisu ostvarili pravo na obnovu jer nisu imali prijavljeno prebivalište na toj kući.

Triglav osiguranje je odbilo isplatiti štetu za devastiranu kuću, jer da nemaju više pravnog slijednika u RH (što je bila neistina). Tužili smo državnom odvjetniku ovu prevaru, ali proces nikada nije otvoren. Slično je postupala i *Croatia osiguranje*, koja je odbacila blizu 7000 zahtjeva za naknadu šteta, a kad su oštećeni vlasnici pokrenuli parnice radi naknade štete, sud je sve tužbe odbio, smatrajući da tužitelj nije ničim dokazao da je šteta pričinjena terorizmom, i da sam svojim ponašanjem tom činu nije pridonjeo (biti Srbin, ili drugačije misliti – za sud je bio argument sukrivnje za štetu)

3.5. OPĆINSKI SUD u PLOČAMA

Slučaj DAMIRA PANTELIĆA

Damirovim roditeljima Miodragu (vojno lice JNA) i LENI (hrv. nac.) je otkazano stanarsko pravo na stanu u Pločama po čl. 102-a ZSO-a, jer je nakon nezakonitog hapšenja,

pritvaranja i torture u zatvoru u rujnu 1991. od strane ZNG-a, Miodrag bio prisiljen radi spasa svog života napustiti Hrvatsku, a s njime je otišla i njegova supruga.

Njihov sin Damir je nastavio sa korištenjem stana i odmah se uključio u redove Hrvatske vojske, o čemu je dobio i priznanja. Dok su mnogi branitelji zauzimali tuđe stanove i kasnije legalizirali tu pljačku, dobijali besplatan otkup i ordene, Damir već 18 godina strpljivo čeka da mu se prizna pravo stanovanja, koje je već imao.

Međutim država mu je naložila deložaciju, stavljajući mu očevu „krivnju“ na teret, dok mu je nadležno Ministarstvo za branitelje odbilo dati stan jer da je riješen sa očevim stanom.

3.6. OPĆINSKI SUD u ZAGREBU

Slučaj MILUTINA JOVIČIĆA i MIRJANE JAKOPEC

Obitelj Jakopec – Jovičić je od strane pripadnika HV i MORH-a nasilno i bespravno izbačena iz svoga trosobnog stana u kolovozu 1992. u Zagrebu. Stan i nije bio vlasništvo MORH-a jer ga je sa 70% financirala firma u kojoj je radila Mirjana. Međutim državu to ništa nije smetalo, proglašila je svu imovinu zatečenu na svom teritoriju, svojom imovinom, pa tako i taj stan (i cijeli stambeni fond saveznih institucija bivše države).

U stan je uselio jedan od provalnika iz Slunja⁵. U Zagrebačkom gradskom fondu odmah su ga, po krtakom postupku, bez procedure, upisali kao korisnika. Pokušao je i otkupiti stan falsificiranjem dokumenata, u čemu da zamalo nije i uspio. Iako je prijavljen za to kazneno djelo, državni tužitelj nije pokrenuo progon.

Obitelj Jakopec – Jovičić se rasula na tri strane: sinu, Jovici, studentu, rođenom u Zagrebu odbijeno je pravo na hrvatsko državljanstvo, i deportiran je iz Hrvatske. Otac Milutin je ostao u Crnoj Gori gdje je bio na prekomandi i prije početka rata, a majka Mirjana ostala je u Hrvatskoj boriti se za svoja prava. Bila je izuzetno hrabra i uporna, svakodnevno je obilazila Sabor, policiju, državno tužiteljstvo, novinare, političare, NGO-e. Uspjela je na Upravnom sudu poništiti rješenje o dodjeli njezina stana trećoj osobi, ali je untaoč tome parnični sud otkazao joj stanarsko pravo.

Odlučila sam joj pomoći, i to na Dan Ljudskih prava 10. decembra 2005. Organizirala sam provalu u stan uz prisustvo medija – u čemu smo brzo i spretno uspjeli, promjenili vrata i postavili blindo, i prije dolaska policije. Par mjeseci kasnije, nakon 14 godina, u ponovljenom postupku, sudski spor je pravomoćno okončan u njezinu korist. Pokušaji diskriminacije i opstruiranja bili su prisutni i kad je podnijela zahtjev za otkup – međutim i tu smo prepreku zajednički savladali. Na svakom koraku i u svakoj fazi postupka radi zaštite svojih prava Srbi su imali prepreke.

Slične pokušaje instituta samopomoći provodili smo 2001. u Splitu u kojoj smo uspjeli i vratili stanara u stan, u Osijeku 2006. kad je vlasnik nakon što smo provalili odbio ostati u stanu jer je stan bio cijeli izgoren a bilo je opasnosti da nije bio i miniran, te u Osijeku 2007. kad smo sa Vujnovićima uspjeli provaliti u njihov prazni stan, ali je Glavaševa interventna policija odvalila vrata, pritvorila aktiviste i pokrenula protiv njih progon.

⁵ Prilog 4.

3.8. OPĆINSKI SUD u OSIJEKU

Otkazao je preko 3000 stanarskih prava, po sličnim metodama i već opisanom scenariju: Stanare se pozivalo na informativne razgovore u policiju, i dok su boravili u policiji, drugi policajci bi im provaljivali u stan, nakon čega je sud presudom tu pljačku i kriminal legalizirao. Indikativan, a i materijalni dokaz o raznim zločinima protiv civila je rješenje Istražnog suda⁶ u Osijeku iz 1991. po kojem se obitelji Petra Vukovića naređuje da u roku od 3 dana napusti Osijek i otiđe za Srbiju, a zbog neprijateljskog djelovanja pritiv RH, te da odmah predala ključeve stana. Da ne bude likvidiran, Petar je tako i psotupio, a nakon čega mu je sud u njegovoj odsutnosti otkazao stanarsko pravo⁷. Sudac koji je donjeo rješenje o izgonu, i bez provođenja kaznenog postupka i utvrđivanja krivnje – nije snosio nikakvu odgovornost.

3.9. OPĆINSKI SUD U SPLITU

3.9.1. Slučaj: BEARA SVETOZAR i GORDANA iz Splita, žrtve terorizma

Obitelj Svetozara Beare (srpske nacionalnosti) rodom iz dalmatinskog zaleđa, višestruke žrtve kršenja ljudskih prava, terorizma, prepada, pljački, mučenja, pritvaranja, oduzimanja stana, kamiona i ostale imovine. Iako su počinitelji terorizma bili poznati, i sudu po tužbi oštećenih, priznali svoja nedjela i to riječima da bi ih opet ponovili, sud je otezao suđenjem sve do zastare postupka, sa obrazloženjem da bi im olakotne okolnosti sudjelovanja u ratu donjeli oslobađajuću presudu. Potom im je sud obitelji otkazao i stanarsko pravo, te odbio pravo obnovu kuće, kao i pravo na naknadu štete pričinjene terorizmom, jer da oštećeni nije uspio sudu dokazati da se radilo o terorizmu (iako je počinitelj priznao terorizam).

3.9.2. Slučaj: MILKOVIĆ ĐURO

Specifičan slučaj, jer im je nakon provale u stan i nasilnog izbacivanja iz stana, sud otkazao stanarsko pravo a da ga nikada nisu bili ni stekli ! U obrazloženju stoji da se nositelj stanarskog prava nikada u stan, dodjelen mu prije tada 20 godina nije ni uselio, pa time ni stekao stanarsko pravo. Obitelj je uspjela u parnici radi ometanja posjeda, i uz pritisak CERD-a i OSCE-a vraćena je u stan. Međutim, tu nije kraj priče, iznurivanje se nastavlja jer je država nastavila voditi postupak radi otkaza stanarskog prava u ponovljenom postupku. Sud im je odbio pravo na obnovu kuće, uz obrazloženje da u toj kući nisu ni živjeli. Znači sud je zlorabio pravo i na temelju proizvoljnih konstrukcija: pa u parnici radi otkaza stanarskog prava tvrdi da u stanu nisu živjeli, već u kući; a u parnici za obnovu kuće isti sud tvrdi da u kući nisu živjeli već u stanu. Međutim, takve manipulacije nisu smetale Ustavnom судu da odbije ustavnu tužbu. Isto je napravio i Evropski sud, s obrazloženjem da je šteta nastupila prije potpisivanja Konvencije.

3.9.3. Slučaj: COLIĆ DUŠAN i KATIJA

Colić Dušan (srpske nac) i supruga Katija (hrv. nac.) sa dvoje djece, živi u Splitu od 1945, dobili su stan od bivše JNA još 1967.

⁶ Prilog 3

⁷ Prilog 4

Nakon što je od 1991-1997. besupješno pokušavao dobiti hrvatsko državljanstvo (koje je odbijano bez obrazloženja), MUP u Splitu je protiv Dušana donio rješenje o izgonu iz RH na rok od 5 godina zbog navodnog neprijateljskog djelovanja. Nakon toga MORH pokreće i tužbu radi utvrđenja da mu je prestalo stanarsko pravo (iako je po sili zakona stanarsko pravo već bilo ukinuto). Nakon maratonskog suđenja, uz pomoć CERD-a i promatrača uspjeli su obraniti stan, i na kraju nedavno otkupiti. Ali za pretrpjele izgone, patnje i poniženja nitko nije odgovarao niti ih za to obešteto.

3.9.4. Predmet: MILJKOVIĆ DRAGOLJUB (zatvorenik splitske Lore, žrtva ratnog zločina), otkaz stanarskog prava

Miljković Dragoljub (i obitelj), srpske nacionalnosti, je u ljetu 1992. nasilno odveden u Vojni zatvor „Lora“ u Splitu. Odmah je taj isti MORH pokrenuo tužbu radi otkaza stanarskog prava. Sud je donjeo presudu u njegovoj odsutnosti, zbog navodnog nepoznata boravišta. U Lori je proveo godinu dana, nad njim su izvršeni teški zločini i mučenja, danas je trajni invalid. Nakon izlaska iz zatvora pokušao je ući u svoj stan, međutim novi stanar ga je premlatio. Zatražio je zaštitu policije, koja mu je poručila da se gubi. Pješice, onako teško ranjen, došao je do granice, i dalje do Beograda. Danas sa dvoje odrasle djece živi u sobi od 14 m². Pokrenuo je niz postupaka, ali niti jedan nije dovršen.

CERD je zatražio od Glavnog državnog tužitelja da se nagodbom okončaju svi sporovi, i isplati mu se šteta kao žrtvi utvrđenog ratnog zločina, da bi to bilo najmanje što je Hrvatska dužna učiniti u odnosu na nanesene mu patnje – odgovor do danas nije stigao.

3.9.5. Slučaj: MIŠČEVIĆ VELIBOR i SOKA, deložirani,

Iako je sin Veliborov bio hrvatski branitelj, sud je obitelji oduzeo stanarsko pravo i deložirao ih iz stana, jer da je otac, umirovljeni oficir JNA, napustio stan i otišao izvan Hrvatske. Dakle, u ovom slučaju kad su stanari uspjeli zadržati stan od naleta razbojničkih hordi u odorama HV, sud je kažnjavanjem nositelja kaznio i ostale članove tj. sunositelje stanarskog prava. U Hrvatskoj sudskoj praksi sve je bilo moguće.

3.9.6. MIHAJLO POPADIĆ, otkazano stanarsko pravo, ali nije deložiran

Pismo koje je Mihajlo Popadić iz Splita, Getaldićeva 5/10 kat, putem CERD-a 9.10.2000. uputio javnosti:

—... Nakon što sam uspio izbjegići sudbinu ubivenih obitelji Zec iz Zagreba i Gašpar iz Splita, država mi otima stan i praktično tjera iz Hrvatske

a) Početak zlostavljanja prema meni i mojoj obitelji

Kao što je poznato, a i evidentirano u međunarodnim institucijama, početkom 91. godine u Splitu su (i prije početka agresije), počele revanšističke torture nad nedužnim građanima srpske nacionalnosti. Daleko od očiju javnosti skupine nasilnika su počele monstruozni projekt etničkog progona i izgona, pljačke i otimanja stanova, ne birajući sredstva do svog cilja, vršeći odabir svojih žrtava za likvidaciju.

I ja sam, na žalost ovog ponosnog grada i njegovih poštenih građana, zajedno sa svojom obitelji bio obilježen za likvidaciju.

Razlog: jer sam Srbin, iako nikada nisam bio u nikakvoj partiji, niti političar, niti pripadnik JNA, nego obični umirovljeni radnik Dalme po zanimanju pitur.

U Split sam iz Imotskog došao sedamdesetih, prodavši svoju djedovinu kupivši 1000 m² zemlje i sagradivši kuću, uz teška odričanja i mukotrpan rad. Krajem sedamdesetih Općina mi aktom deposesije oduzima zemljište i ruši kuću a za potrebe izgradnje javne ceste. Dobivam simboličnu nadoknadu i općinski zamjenski stan sa stanarskim pravom u tadašnjoj Ul. Ružice Markotić, a današnjoj Getaldićevoj. Čak se odričem i stana od poduzeća kojeg sam trebao dobiti.

Početkom 91. godine počele su prve provokacije, danonoćni anonimni telefonski pozivi i prijetnje, pisma okaćena na vratima stana i u poštanskom sandučiću, izbacivanje iz lifta od razbješnjelih pojedinaca iz zgrade, uz pogrdne riječi „Stoko, nemožeš se voziti sa nama“; dobacivanja raznih uvreda, poniženja....

Jednog dana sam dobio upozorenje da me čeka sudbina ubijenih obitelji Gašpar iz Splita nađenih na smetlištu u Žrnovnici, i Zec Mihajla iz Zagreba, i da su svi kojima su vrata stana obilježena oznakom bijelog križića određeni za likvidaciju. Sa zaprepaštenjem sam utvrdio, zajedno sa mojim susjedima, da su i moja vrata tako obilježena...

Nakon što su fizički napali moju suprugu, koja je morala zatražiti liječničku pomoć radi ozljeda, i nakon spoznaje da civilna i vojna policija protiv počinitelja ne pokreće ništa a meni ne pruža nikakvu zaštitu, nakon praktički zabranjivanja da izlazim iz stana jer će biti ubijen, donjeo sam odluku da odmah napustim Split i sa obitelji se sklonim na sigurno. To mi je jedino bilo i preostalo.

U međuvremenu sam iznajmio dio stana smatrajući da će biti zaštićen ako su u stanu sa mnom Hrvati, i osigurati stan od nasilnog zauzimanja i pljačke, kao što je to u to vrijeme nažalost i postala praksa u Splitu uz prešutno odobravanje vlasti.

Tako sam koncem lipnja 91. napustio Split i sa obitelji otišao kod sina u Herceg Novi, gdje idemo svake godine, a odakle mi je i supruga Smiljana. Nedugo zatim izbiva i rat u Hrvatskoj, pa se tek nakon smirivanja ratne situacije vraćam preko Mostara u siječnju 1992. godine. U Splitu me čeka neugodno iznenađenje. Podstanar Tičinović mi ne da uči u stan, proziva me četnikom i ucijenjuje, traži 30.000 DEM ako želim uči.

Šokiran, odlazim odmah na Općinu da podnesem zahtjev za otkup stana gdje me odmah sa vrata dočekuje službenica: „Što, još ste tu, šta još radite ovdje..itd..“ a što upućuje na zaključak da su svi bili povezani: od policije, općine i bandi koje su me zastrašivale, a sve u cilju protjerivanja. Nemajući gdje uznajmljujem vlažnu garažu u kojoj živim sa obitelji kao podstanar.

b) Sudski postupci

(1) *Pokrećem i sudsku tužbu protiv podstanara u mom stanu zbog ometanja posjeda, te se koncem 1994. uspijevam sudskom odlukom i vratiti u stan., uz kanonadu prijetnji od strane susjeda: da će minirat kuću ako uđemo u stan; i to sve u prisutvu policije i sudskog izvršitelja. Čak su susjedi sakupljali i potpisne da nam se zabrani ulazak u stan, ali su srećom ostali u manjini. Koliko mi je poznato protiv tih osoba nikad nitko po službenoj dužnosti nije pokrenuo postupak iako se radilo o kaznenim djelima.*

(2) *Ali, sinhronizirano i Grad Split protiv mene pokreće tužbu sa tužbenim zahtjevom za otkazivanjem stanarskog prava i iseljenjem iz stana, jer navodno nisam neprikidno koristio stan 6 mjeseci prema čl.99. tada važećeg Zakona o stambenim odnosima.*

(2.1.) *Svjedoci protiv mene su one iste osobe koje su mi prijetile, no sutkinja odbacuje tužbu Grada Splita protiv mene, odmah potom je i smjenjena. Nakon nje predmet preuzima*

druga sutkinja, koja također presuđuje u moju korist, i ona potom biva smjenjna. Treći sudac je ponovio odluku, i njega su smjenili. Nakon sjeće sudaca u Splitu, i postavljanja nacionalističkih koji će suditi u ime politike a ne zakona, otkazuje mi se stanarko pravo. Čekam deložaciju. Star sam i nemoćan, bolestan, siromašan, pored sve imovine koju sam imao i čitava života sticao – ostao sam bez ičega i bez ikakve perspektive, nezaštićen. U obrazloženju presude na 7 stranica sudac Mratović elaborira moje namjere, pa kaže: da sam napustio stan, i da sam imao namjeru vratiti se na bijelom konju sa četnicima. ... te da sam ako sam se želio vratiti, mogao to učiniti preko bosanskih gudura preko kojih je bilo prolaznih puteljaka...

Komentar sramnog tumačenja je suvišan. Slično je i sudac u Gospiću presudio Srbinu, stavljajući mu na teret da već 800 godina Srbi tlače Hrvate, pa da je optuženi dužan za to ispaštati.

3.9.7. Slučaj 5-člane obitelji PETRA VUJASINOVIĆA

Petar je kao teški bolesnik i prije rata išao u mirovinu. Bio je službenik. U vrijeme početka rata se zatekao na operaciji na VMA u Beogradu. Nakon oporavka pokušao se vratiti, ali mu Tuđmanov službenik, jezuit dr. Adalbert Rebić (i danas kroz crkvene krugove utjecajan) donosi rješenje o zabrani ulaska i povratka u domovinu, te ukida isplatu mirovine. Petar umire sam u Srbiji u nekoj ubožnici. Za to vrijeme njegovu suprugu, kćer i unuke pokušavaju izbaciti iz stana; pucaju im na vrata stana, buše gume na vozilu, djecu premlaćuju u školi, iskopčavaju struju, telefon i vodu, danonoćno im se prijeti, u bravu im se stavljaju komadići željeza kako bi se zaglavila, pa je nekoliko puta obitelj u stan mogla ući jedino intervencijom vatrogasaca. Kćerka dobiva otkaz na psolu. Država im oduzima i kuću u Kaštelima i daje Hrvatu. U stan im provaljuje hrvatski policajac, koji je odmah potom dobio i odlikovanje. Država, po već uobičajenom scenariju, podiže tužbu za otkaz stanarskog prava, jer da su stan napustili iz neopravdanih razloga (iako je država protiv nositelja stanarskog prava donjela rješenje o zabrani povratka u Hrvatsku, te imala evidentirano da je obitelj izbačena). Nakon 14 godina suđenja, uz pomoć CERD je uspjela dobiti spor i vratiti se u stan i u kuću.

Iako je obitelj podnjela kaznene prijave za zločin protiv čovječnosti, ze državni terorizam – nije dobila nikakvo obeštećenje, niti je itko odgovarao za nanesene im štete, patnje i nehumano postupanje prema teško bolesnom Petru koji je u teškim mukama umirao sam, daleko od svoje obitelji i od svoga doma.

Njegovoj supruzi Katiji ponovila se sudbina deportacije: 1941. kao ruskinju deportirali su nacisti u konclogore, 50 godina poslije neki drugi nacisti sa istim metodama su to ponovili.

4. SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE

Hrvatski su sudovi pokazali pristranost i diskriminaciju u procesuiranju ratnih zločina. Protiv Srba su donjeli preko 5600 presuda u odsutnosti, u grupnim improviziranim optužnicama, bez precizne pravne kavalifikacije i opisa kaznenog djela. Pod pritiskom međunarodne zajednice dvije trećine presuda je ukinuto zbog nedostaka dokaza, a za preostale se obnavljaju postupci. Srbi koji se vraćaju ili su ostali u Hrvatskoj potencijalna su lica novih optužnica. S druge strane za osvjeđočene ratne zločine Hrvate se izbjegavalo optužiti i suditi im. Osuđena ih je nekolicina, simboličnim kaznama u odnosu na stravične zločine koje su

počinili. Sud im uzima kao olakotnu okolnost sudjelovanje u ratu (iako bi im to trebala biti baš suprotno, otežavajuća okolnost s obzirom na stručnost rukovanja oružjem). Hrvatsko sudstvo još nije doraslo da ozbiljno kazni svaki ratni zločin, bez obzira tko ga je počinio.

Poručila sam javno sudcima da im uzalud seminari i edukacija koju organizira EU: jer da problem nije u zakonima već u njihovoj mržnji.

5. VJERSKA, POLITIČKA, NACIONALNA PRAVA

Nacionalne manjine kroz ustavni zakon imaju prava na njegovanje svoje kulture, tradicije, pisma i jezika. Međutim u praksi, ta prava, osobito Srba, još nisu zaživjela. Okruženje, i svakodnevna sofisticirana pa i otvorena fašizacija i diskriminacija – su prepreka za ostvarenje tih prava.

Svjedovci smo segregacije srpske manjine u školama, kad su mnogi roditelji 90-tih svoju djecu preveli u katoličku vjeru, kako bi izbjegli šikaniranje i izolaciju.

6. KRŠENJA PRAVA DRUGIH MANJINA

Osim Srba, i mješanih obitelji, prava se danas sve češće krše npr. i Albancima⁸, kojima se uskraćuju radne dozvole, i nalažu deportacije, koje smo do sada, medijskom kampanjom, uspješno otklanjali. Za šutnju o diskriminaciji Muslimani će dobiti status bošnjačke nacionalne manjine (koju je hrvatska vlast masovno naselila u srpske kuće na slunjskom području kako bi Srbima onemogućila povratak). Međutim ta „povlastica“ Muniri Kurtiši iz Makarske neće pomoći. Nju čeka deložacija iz njezine prizemne trošne kuće, koju je sud, bez njena znanja i u tajnosti, prodao jeftino na bubnju putujećem Hrvatu⁹.

Najveći nivo nacionalnih prava, u odnosu na druge manjine, uživaju Talijani. Ali i to je cijena hrvatske kupnje talijanskog priznanja, i kroz vraćanje imovine talijanskim ezulima. Međutim RH je izostavila da traži obeštećenja za žrtve talijanskog fašizma u Dalmaciji.

7. KRŠENJA PRAVA DRUGIH KATEGORIJA STANOVNJIŠTVA

Posebno su degradirani i marginalizirani još 11.000 živućih boraca iz drugog svjetskog rata, te obitelji žrtava fašizma, kojima su drastično umanjene penzije i dodaci, koje se još uvijek u javnosti percipira kao izdajnike hrvatskih interesa. Želeći da se zatre svaki trag antifašizmu, pod pokroviteljstvom hrvatske vlasti početkom 90-tih srušeno je i devastirano preko 5600 spomenika i spomen ploča borcima i žrtvama naci-fašizma. Za razliku od njih, sva čast i beneficije, radni staž, obeštećenja, spomenici... pripala su pripadnicima fašističkih snaga: ustašama, domobranima i teroristima. Rijetko obnovljeni spomenici i danas, 19 godine poslije, opet doživljavaju istu sudbinu.¹⁰

⁸ Prilog 8.

⁹ Prilog 9.

¹⁰ Prilog 10.

8. DANAŠNJE STANJE LJUDSKIH PRAVA U RH

Iako je Hrvatska posljednjih godina uklonila rasističke odredbe iz svojih zakona, donjela Ustavni Zakon o pravima manjina, te potpisala Konvenciju kojima se jamče ta prava – u praksi je sve to ostalo samo slovo na papiru: fašizacija i diskriminacija etničkih manjina i dalje je prisutna u svim porama hrvatskog društva¹¹. Nedavna šovinistička izjava splitskog gradonačelnika izabranog neposredno glasovima građana, podsjeća na onu Tuđmanovu od prije 18 godina – što znači da je mržnja prema manjinama i dalje prisutna, i da su manjine i dalje u strahu od progona. A to potvrđuje i zadnji popis stanovništva iz 2001. u kojem se samo 8 Srba, od njih nekoliko hiljada u Splitu, izjasnilo nacinalno.

Nikome nije vraćeno stanarsko pravo, od blizu 40.000 stanova oduzetih stanova (presudama 25.000 a ostalo po sili zakona ukidanjem instituta stanarskog prava) tek je njih od 2-3% dobilo zamjenski državni stan. Nikome od njih 33.000, nije vraćena godinama neisplaćivana mirovina (1991–1998), jer se RH opravdavala da su je primali od parafonda Krajine ili Fonda u Srbiji, te da ne mogu primati 2 mirovine. Međutim ista ta država, kad je trebalo konvalidirati radni staž, statusna, vlasnička i druga materijalna prava stečena za vrijeme UNTAES mandata (Krajina), a zajamčena Erdutskim Sporazumom – odbila je to, jer da se radilo o para-institucijama u para-državi.

U Hrvatsku se od 350.000-380.000 protjeranih Srba vratili, prema podacima UN-a iz 2008, tek njih 57.000, a ne 120.000 kako tvrdi hrvatska država. Na obnovu čeka još uvijek 11.000 građana.

Struktura kršenja ljudskih prava se promjenila: u javnosti se marginalizira kršenje prava manjina, a sve više ističu kršenja prava ostalih kategorija stanovništva, koja su kršenja uglavnom posljedica ekonomске krize i globalne pljačke koju je u pretvorbi vlasništva počinila svaka od vladajućih garnitura: jedni koji su proveli pljačku, a drugi jer su takav kriminal amnestirali.

9. Praksa međunarodne zajednice u doba tranzicije može se ocjeniti na različite načine i sa više aspekata, ali je uglavnom bila neujednačena: negdje je šutnjom nagradivila zločine, a negdje ih strogo kažnjavala, ovisilo je o političkom trenutku i njenim interesima.

10. ZAKLJUČAK

Sustavno kršenje prava manjina, osobito građana srpske nacionalnosti, imali su za cilj etničkog čišćenja, a što potvrđuje i Tuđmanova izjava nakon „oluje“: „... Napokon je u Hrvatskoj rješeno srpsko pitanje. Može ih se vratiti najviše do 3 %, jer bi u protivnom opet bili remetilački faktori.“ Ta politika živi i danas, i njome se nažalost educiraju već učenici u školskim klupama nacionalističkim gradivom iz školskih udžbenika, kao generacije potencijalnih novih ratnika za „više hrvatske interese“ ili pak opravdanje za zločine počinjene u ime države.

¹¹ Prilog 11.

PRILOZI:

Prilog 1.

0 11 2014 0000 00 0000
10 2 12:27 038 63 361184

HREL DZ 11 10
HREL DIS SPLIT

0001
0001

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA SPLIT
I POLICIJSKA STANICA

Broj: 511-12-03-SP-344/97
Split, 25.9.1991.

UKIC VINKO.
(NA ISKAPČENJU)
RADIO A RADII
I SNDA

"ELEKTRODALMACIJA", Radničko šetalište br.42.
HPT SPLIT, Sinjskih žrtava br. 4.

Zamojavamo vas da zbog onemogućavanja djelovanja trv. Petre
kolone isključite struju i telefon u niže navedenim napuštenim
stanovima.

- 1. Govedarije Milena, Put Skalica br. 23/2.
- 2. Tihomir Ivanović, Žrtava fašizma br. 39.
- 3. Popović Miroslav, Radničko šetalište br. 1/2.
- 4. Sušak Milan, Lučićeva br. 1/3.
- 5. Boršić Desho, Radničko šetalište br. 3.
- 6. Predović Zdravko, Put Skalica br. 33.
- 7. Pušić Dinko, Lučićeva br. 17.
- 8. Vrdoljak, Lučićeva 17.
- 9. Sazunić, Lučićeva br. 17. Brčić Dubić počvra od HUP-a ostavljen.
- 10. Vučković, Put Graničara br. 8. primjeli.
- 11. Petrović, Put Graničara br. 8.
- 12. Stijak, Radničko šetalište br. 22.
- 13. Novak, Radničko šetalište br. 22.
- 14. Babić, Radničko šetalište br. 22.
- 15. Mijatović, Drvarska br. 12.
- 16. Vujić Smilja, Jobova br. 3.
- 17. Kolović, Put udarnika 121.
- 18. Vukšić i Perunov, Put udarnika 254.
- 19. Vučasinović, Put udarnika 204. //
- 20. Rihter Mirko, Put udarnika 119.
- 21. Brčić Ilija, Put udarnika 117.
- 22. Stevanović Tomislav, Put udarnika 117.
- 23. Lapčić Petar, Put udarnika 198 A/B.
- 24. Banović Leposava, Put udarnika 190/5.

BOBANAC BERISLAV

Prilog 2.

VUJASINOVIC LIDA
58000 SPLIT
Meštrovićeva Šetalište 4

POLICIJSKA UPRAVA SPLIT

Poštovani gosp. STIPIČIĆ

U prilogu dopisa dostavljam Vam fotokopiju telefaksa upućenog sa strane MUP-a "Elektrodelmaciji" Split i HPT - Split iz kojeg je vidljivo da mi se isključila struja i telefon na adresi Put udarnika 204/II. Stan je moga oca, a telefon odnosno telefonska linija je bila na ime Vujsasinović Lida. Ovim putem Vas molim da uputite jedan dopis HPT Split kako bih dobila ponovo telefonsku liniju, jer sam inače dugogodišnji njihov preplatnik, ali zbog epiteta "pete kolone" kako стоји u telefaksu, bojam se da za slijedećih par godina sigurno neće biti "tehničke mogućnosti" da mi se uključi ponovo telefon.

Unaprijed se zahvaljujem i ostajem s poštovanjem

VUJASINOVIC LIDA

Split, 9.3.1993.

(Napomena: predato osobno na ruke sekretarići)

Prilog 3.

Beograd 27. 10. 2008.

Poštovana gospodo Semina,

Ja, Koviljka Jelačić rođena 20. 11. 1959. godine u Gračacu, gdje sam završila osnovnu i srednju školu, a zatim studije za nastavnika razredne nastave na Pedagoškom fakultetu u Rijeci gdje sam diplomirala 1982. godine. Iste godine moj suprug Milenko i ja dobili smo radno mjesto u školi „Petar Biškup Veno“ u Rovišću, područnoj školi u Žrinskom Topolovcu gdje smo dobili i stan (bio je to novoizgrađeni objekat, što dete vidjeti iz priloženog rjesenja). U Žrinskom Topolovcu radili smo do 1. 7. 1991. godine. Baš tog dana imali smo sjednicu Nastavničkog vjeća gdje smo doživjeli strašne uvrede od kojih smo cim smo ušli u stan obavjestio

AR

61/ ✓ Semina Lončar
Ostravska br. 6

Prilog 4.

Gospođa Mirjana Jakopec iz Zagreba, zbog bivšeg crnogorskog prezimena Jovičić, kad se kao ugledna službenica Banke vratila sa posla, naišla je na zatvorena vrata svoga trosobnog stana, promjenjenu bravu, i oznaku novog stanara: „Hrvatski vojnik“. U stan smo je vratili, 13 godine poslije, a nakon što smo u stan provalili i to na Međunarodni Dan ljudskih prava 10. decembra 2005, pod motom i izjavom za javnost: *Kad neće država, onda ćemo mi provoditi pravdu.*

Nakon ove akcije, i radijskog prijenosa izvršenja pravde na NGO način, naš aktivist je napadnut i premlaćen od „nepoznatog“ počinitelja.

Izvor: Arhiva CERD-a, Zagreb 10.12.2005. (slika neposredno pred akciju povrata stana)

Prilog 5.

Milan Zdravković, kazališni splitski glumac. Zbog njegove srpske nacionalnosti splitski ga je sud deložirao „hrabro“ u njegovoj odsutnosti, promjenio bravu, a stvari ostavio ispred vrata.

Prilog 6.

REPUBLIKA HRVATSKA
OKRUŽNI SUD U OSIJEKU
KIO 928/91-7

PRIHIO 10 Listopada
1991. god. od dne 10.11.1991.

R I J E Š E N J E

Okružni sud u Osijeku, po zapovijedi glavnog stožera, po istražnom sucu Simenić Dragana, donio je rješenje da se iz Republike Hrvatske progna u Srbiju Vuković Luke Mihajlo i supruga Ljuba, rođena Ostojić, Ruzveltova 6/III Osijek najkasnije do 20 prosinca 1991 godine, a potom obavjesti glavni stožer Osijek.

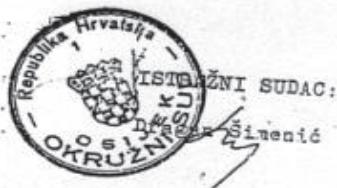
O b r a z l o ž e n j e

U cilju stvaranja "Velike Srbije" sudelovali su u pozagajujućem oružanom pobunu i drugim neprijateljskim djelatnostima upravljene na usvođavanje ustavom utvrđenog državnog i društvenog ustrojstva Republike Hrvatske, pa su time podinili krivično djelo opisano u članu 236-F KZRH.

U Osijeku, dana 8 listopada 1991 godine.

Dostaviti:

1. Glavnom stožeru Osijek
2. Vuković Luke Mihajlu
3. Arhivi Suda.

Prilog 7.

30.12.2003

PRIMIO 30.12.2003

REPUBLICA HRVATSKA
OPĆINSKI SUD U OSIJEKU

P-1694/95-5

P R E S U D A

U IME REPUBLIKE HRVATSKUE

Ostacički sud u Osijeku, po suđu Radossavljević Radančić, kao suđu pojedinca, u pravnoj stvari tužitelja REPUBLIKE HRVATSKE za Ministerstvo obrane, zastupana po Državnom pravobraniteljstvu RH, protiv tuženika VUKOVIĆ MILANA i LJUBICE, radnici iz Osijeka, d. Česarica 5/III, sada nepoznatog boračišta, rastubanih po staratelju za poseban slučaj, Šallan Maraslavu, udvjetniku iz Osijeka, radi otkeza stanarskog puta, našeg održane i zaključene glavne i javne rasprave, dana 13. ožujka 1995., u prisutnosti zamjenika žz. tužitelja, Perić Milinda, i staratelja za poseban slučaj tuženika.

P R E S U D A JU

OTKAZUJE SE stanarsko pravo tuženicima VUKOVIC

MILANU I VUKOVIC LJUBICI, na ovoobonom konferenci stanu obvezujućoj od 06.06.95., koji se nalazi u Osijeku, d. Česarica 5. ne III katu, u kojim se vodi pod listom stanu 57157149, te se dovećuju isprazniti ga od svih svojih osoba i bitvari i predati ga na stupajmo raspolaženje tužiteljici putem Ministarstva obrane, uz naknadu prouzročenog nemilog troška u iznosu od 400,00 Kn, sve to u roku od 15 dana po pravodostojištu prenude, pod prijetnjom prisilnog izvršenja.

Obvezidženje

Tužiteljica putem zakonskog zastavnika u telo i tijekom postupka tvrdi da je uveriteljica na koristanje jednog stanu u Osijeku, površine 02,06 m²na adresi d. Česarica 5/III, s na kojem se tuženici nositejti stanarskog prava. Međutim, kako ga tuženici ne koriste za stanovanje bez opravdavanih razloga preko lete bježeci, tužiteljica predizreže da sud otkrene stanarskog prava na predmetnom telu i obveza ih da ga

Prilog 8.

SRJEDA 3.12.2008 ■ VEĆERNJI LIS

Muhamed i Namira Ahmeti (lijevo) imaju dvoje djece koja su rođene u Hrvatskoj. Agim i Adilija Smajliji (gore) strahuju kako će morati odseliti, iako na Kosovo ne žele i nemaju kamo otići. "Ne želim iz Hrvatske" rekla je A. Smajliji. Semina Lončar (desno) nuda se kako će rengirati Tomislav Karanmarko i omogućiti im ostanak u RH

eti i A. Smajliji imali su firme, radili i plaćali doprinose

kosovske obitelji su tjeranjem iz Hrvatske

ostanu u statusu izbjeglica, koji su dobili dolaskom u Hrvatsku. Međutim, početkom ove godine, donesen je zakon prema kojemu strani državljani u svojim vrtkama moraju imati zapislenog bar jednog hrvatskog državljanina, a Ahmeti i Smajliji zapošljavali su samo sebe.

Djeca ovde rođena

Nisu znali za nova pravila, a sada ne znaju što će sa sobom, suprugama, a Ahmeti i s dvoje male djece, koja su rođena u Splitu.

Obratili su se za pomoć

CERD-u, udruzi za zaštitu ljudskih prava, međutim zapovjed o izgonu je pravomoćna pa se jedino mogu nadati milosti ministra unutarnjih poslova kojima diskrecijsko pravo dopustiti im ostanak u RH.

– Tisuće ljudi u Hrvatskoj radi na crno, a ovi ljudi koji su željeli poštovati zakone, ukloniti se u sredinu u koju su došli, rigorozno su kažnjeni. Salterska službenica PP-a Omis donijela je drakonsku rasističku odluku – rekla je Lončar.

– Ja ništa neću reći protiv

Hrvatske, jer ona je moja je-

dina domovina. Mi nemamo kamo otići! Jana Kosovo mogu jedino kada umrem. Živ odavde ne idem – uzurjano je rekao Muhamet Ahmeti. On je trener kikboksinga u Dugom Ratu, svaki ga poznaju i kako mu je krivo što ovakvim povodom mora u javnosti.

On i supruga imaju dvoje male djece, rođene u Splitu, starija curica je predškolske dobi i ide u vrtić, a govore jedino hrvatski jezik.

– Ja ne želim iz Hrvatske oteti ni mrtva. Drugog doma nemam! – rekla je uplakana Adilija Smajliji. Doda-

la je kako nakon 40 godina ne može započeti život ispočetka.

Nisu kriminalci

– Imamo firmu, nismo ni kune dužni državi, sve smo plaćali što je trebalo. Sve postupamo, ali dogodilo se da je muž ostao bez radne dozvole, jer nije znao za novi zakon. Svi ljudi grijesite, pa nismo ni teroristi, ni kriminalci, da nas se tako kažnjava – rekla je Adilija.

Nadaju se ipak da će im se smilovati ministar i da im ovo nije zadnji tjedan u Hrvatskoj.

> NADAJU SE MILOŠT MINISTRA

– Apeliram na pučkog pravobranitelja kao i na ministra unutarnjih poslova neka uklimu ovu odluku i postupe u skladu s međunarodnom zaštitom manjina. U praksi ovo što se događa znači da azilanti imaju veća prava od njih! – kaže Lončar. Dodaje pačko: radnja dozvolja nije jedini način stjecanja prava boravka te da je ove ljudi netko morao savjetovati, prije no što su ih odlučili poljereni.

8

dana ostalo je do izgoni Ahmetijevih, a 9 do kada Smajliji moraju otići

Prilog 9.

Makarska, mart 2008. godine. Ispred trošne kuće Munira Kurtiš čeka sudsku deložaciju

Od cijelog života ostao joj je samo neregistrirani „Yugo 45“ – valjda da je podsjeća na vremena kad joj se ni u snu nije moglo dogoditi ovo što joj se danas događa: da će u trećoj životnoj dobi, ostati bez svoga doma i završiti na ulici.

Prilog 10

Slika 1.

Izvor: Arhiva CERD-a

Split, 25/10/2009, Grupa aktivista CERD-a i partizana ispred spomenika Prvom splitskom partizanskom odredu, za vrijeme održavanja press konferencije, iscrtala je zvijezdu petokraku – simbol otpora fašizmu – na mjestu odakle su je neo-ustaše uklonili 90-tih, a gradska vlast ju je pri nedavnom obnavljanju ovog spomenika “zaboravila” ucrtati.

Slika 2) SLOBODNA DALMACIJA / 30.10.2009. | 16:21

Četvrti dan u Splitu: petokraku istrugalo, a ploču išaralo nakon vraćanja na spomenik
Grafite je snimio umirovljenik Pero Petrinović /

Crvena zvijezda petokraka, koju je na spomenik Prvom splitskom partizanskom odredu, smještenom iza benzinske stanice na Plokitama, protekle subote za vrijeme konferencije za novinare Centra za razvoj demokracije **Semine Lončar** i Hrvatske Ljevice naslikao **Jovan Grkinić** – prenoćila je do četvrtka, a tada je istrugana.

Istom je prilikom osvanuo i grafit na spomen-ploči: „Smrt komunistima“. Spomenik Prvom splitskom partizanskom odredu, inače, nedavno je obnovljen, nakon što je više od desetak godina stajao devastiran. Autora grafita mržnje frustrira što je simbol antifašističkog otpora – crvena zvijezda – spomeniku dodana javno, a oduzeta tajno, noću, kad nitko ne vidi.

P. Dorić

Prilog 11

SEMINA LONČAR

RETROSPECTIVE OH THE HUMAN RIGHTS SITUATION IN CROATIA THROUGH LEGISLATION AND JUDICIAL PRACTICE, WITH EMPHASIS ON MINORITY RIGHTS

Summary

Since the establishment of new states of former Yugoslavia, the Republic of Croatia led discriminatory legislative and judicial policies towards minorities, politically “unsuitable” and families of mixed ethnic structure, with the aim of creating ethnically pure Croatian. For this purpose, brought a series of racist and discriminatory laws, some of which had a retroactive effect and apply, all to existing state: deportation of over 350,000 citizens, the confiscation of over 30,000 apartments, the suspension of payments of pensions over 33,000 users, mining and destruction of over 78,000 residential and farm buildings in private ownership, and other damages ... caused solely due to ethnicity – legalized. In addition to the illegal seizure of property, are members of minority status and the laws reduced civil rights, and which further worsened their position in Croatia. The legislative policy is followed synchromesh and jurisprudence, so that damaged and disenfranchised people are not even legal way was able to obtain their material status and rights were before the war, as well as Croatian citizens, and had made in Croatia. Unfortunately, the institutions of the European Court of Human Rights, which many believed, proved a failure, because it is generally rejected all claims for refund compensation or restoration – not believing that the Croatian courts violate any law, or that the damage caused prior to November 1997th, ie, until the signing of the Convention, Croatia is not responsible. Since Croatian independence until today, discrimination against minorities (mostly by Serbian), although under pressure from the international community an improved law – in practice, remained present in almost all spheres of life. In addition to Serbian, has problems and the Albanian minority, which Croatia is denied issuance of work permits, and thus the right to stay, and deportation orders from the economic crisis, the structure of human rights extended to all categories of the population. But we need to distinguish when violating human rights due to the impact of economic crisis, and when it is violated systematically and deliberately because of hatred towards others because of their ethnic, religious or political affiliation. In this case, its in international law: a crime of hate.

Key words: *human and minority rights, transition, discrimination, legislation, case law, ethnic cleansing*